

Henny Thijssing Boer

**Als dauwdruppels
op het land**

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

HOOFDSTUK 1

Het was de vooravond van haar huwelijk met Frederik Hoekzema, maar Anna Vos leek helemaal niet op een blij, overgelukkig bruidje. Ze was zichtbaar gespannen en uiterst nerveus. Haar gedachten waren deze avond ook niet bij Frederik die ze morgen haar jawoord geven zou, maar bij Barend Bergman, de enige man, met wie ze gelukkig had willen worden. Dat was haar vergund, en het was allemaal nog maar zo kort geleden. Het kindje van Barend dat ze uit pure liefde had gekregen, was pas tien maanden en... het was wéér november.

Anna zuchtte diep toen ze bedacht dat haar moeke, Pieterke Vos, toch wel een klein beetje meer geduld had kunnen opbrengen. Waarom mocht de tijd haar onzichtbare wonden niet wat helen?

Daar wist Anna zelf het antwoord wel op: zij en haar kleine dochter Piety, naar moeke vernoemd, waren in dit huisje teveel. Dat was niet zozeer een kwestie van liefdeloosheid, maar meer dat zij hier domweg niet meer pasten. Wat merkwaardig toch, dacht Anna, dat je leven door allerlei oorzaken zo drastisch veranderen kon.

Ze was lang enig kind geweest, en als ze op die kinderjaren terugkeek, kon ze alleen maar zeggen dat ze toen zorgeloos en gelukkig was geweest. De eerste veranderingen vonden plaats toen moeke zwanger werd van kleine Janneman. Moeke was toen al achtendertig, en zij – Anna – had heus wel begrepen dat de geboorte van dat nakomertje het leven van pa en moeke op de eerste plaats ingrijpend zou veranderen. Zij was toen een meisje van vijftien, en ze herinnerde zich nog dat ze het raar had gevonden dat haar moeke op die leeftijd nog een kindje krijgen kon.

Ze was zeventien en wat wijzer geworden waar het de dingen van de natuur betrof, toen er in dit huisje andermaal een geboorte gevierd werd. Moeke was toen veertig, en ditmaal was het een meisje geweest dat Marietje heette, maar kortweg Zus genoemd werd. Het gezinsleven was op slag anders geworden. Janneman en Zus hadden naar haar gevoel haar plekje ingenomen, want waarom anders had moeke zo weinig aandacht voor haar gehad en waarom was pa's knie er niet meer voor haar geweest, maar was die in beslag genomen door de kleintjes? Ze was blij geweest met haar dienst op de boerderij van boer Bergman waardoor ze overdag het

'gedoe' met de kleintjes had kunnen ontlopen. 's Avonds en in de weekeinden had ze moeke zoveel ze kon geholpen en van de kleintjes was ze gaandeweg zielsveel gaan houden. Al met al was het leven toen zo gek nog niet geweest. Moeke kon de kleintjes met gemak aan; ze zei zelfs dat ze zich weer jong voelde en krachtiger dan ooit. Pa had vast werk bij een boer gehad, en zij – Anna – was er trots op geweest dat ze elke week door haar loon thuis te brengen een steentje had kunnen bijdragen.

Als zij en Barend niet van elkaar waren gaan houden, en als pa niet tot tweemaal toe een hartinfarct had gekregen waardoor hij afgekeurd was en nu thuiszat met een uitkering waarvan ze nauwelijks rond konden komen, zou alles er anders uitgezien hebben. Dan hadden zij en Piety hier minder in de weg gelopen en had moeke er vast niet zoveel vaart achter gezet om haar het huis uit te krijgen...

Diep in gedachten verzonken had Anna er geen weet van dat haar pa, Grieko Vos, haar al een paar maal van opzij bezorgd had aangekeken, en dat in de ogen van haar moeke een ietwat geërgerde blik lag. Pieterke Vos zag wel dat haar oudste dochter zat te prakkisseren, maar ze vond dat nergens voor nodig. Door haar

toedoen trouwde Anna, ondanks haar voorgeschiedenis, morgen toch maar eventjes een bijzonder goede partij. In plaats dat dat wicht nou blij was en dankbaar, zat ze daar de hele avond al met een gezicht als een oorwurm. Dat kon Pieterke niet plaatsen en niet velen, en daarom zei ze hoe zij erover dacht.

Ze kwam wat hard uit de hoek, maar zo was ze nu eenmaal. Het leven, vond Pieterke, had haar ook niet gespaard, maar als je het hoofd liet hangen, kwam je er niet. Pieterke, een taaie, tanige vrouw, rechte haar rug, keek Anna aan en zei: “Toen ik voor mijn trouwdag stond, was ik blij! Jij doet net alsof je morgen het gevang in moet.

Kind, wees toch dankbaar dat het allemaal nog zo gelopen is! Frederik Hoekzema heeft jou heel wat te bieden, en dat kunnen niet veel meisjes zeggen die met een kind van een boer zijn blijven zitten! Als ik toen die advertentie niet had gelezen en jou niet min of meer gedwongen had daarop te schrijven, hadden jouw kansen er heel anders uitgezien, Anna!”

“Dat weet ik wel... Maar het is nog zo kort geleden allemaal. Barend is nog zo dicht bij me en Frederik ken ik amper. Ik ben bang dat het te snel gaat,” zei Anna zacht en met een zorgelijk gezichtje.

Pieterke wilde die zorgen niet zien, niet onderkennen. Zij keek uit naar haar eigen toekomst die, naar haar mening, aardig minder bezwaarlijk zou zijn zodra Anna en Piety de deur uit waren. Ze zei: “In jouw positie kan het niet snel genoeg gaan. Het wordt tijd dat je ook eens aan ons denkt. Met mijn werkhuisen en pa’s uitkering kunnen wij ons met ons viertjes gemakkelijker redden dan met jou en je kleine meid erbij. Dat je tegen de dag van morgen opziet, kan ik met de beste wil van de wereld niet begrijpen. Er staat een mooi, compleet ingericht huis voor je klaar – wat zou jij dan nog omkijken naar iets dat geweest is? Jij moet Barend Bergman vergeten en liever bedenken wat je gedaan hebt! Je had van tevoren kunnen weten wat er met een gewoon meidje gebeurt, dat zich verslingert aan een boer.”

“Zo kan het wel weer, Pieterke,” vond Grieko het nodig zijn vrouw wat af te remmen. Hij had met Anna te doen. Eenentwintig was het wichtje nog maar, en wat had ze al niet mee moeten maken. Natuurlijk, hij was het met Pieterke eens als die zei dat ze het allemaal beter kregen wanneer Anna en de kleine het huis uit waren. Toch zou hij haar missen, zijn oudste, tegen wie hij nu goedig zei: “Als ik jou was, mijn

meisje, ging ik maar naar bed. Morgen komt er heel wat op je af... ja ja, ik begrijp het wel." Blij met deze ingeving van haar pa stond Anna onmiddellijk op. Ze wist dat ze nog niet slapen kon, maar boven op haar zolderkamertje kon ze tenminste alleen zijn met haar gedachten. Met haar gevoelens die haar verwarden, met haar verdriet om moeke die haar niet begripen en aanvoelen kon. Ze wenste haar ouders welterusten, streek haar pa in het voorbijgaan even vluchtig langs zijn altijd stoppelig aanvoelende wang en fluisterde tegen hem: "Nacht pa en... bedankt voor alles."

"Het is goed, mijn meisje." Vader en dochter wisten dat het tussen hen beidjes goed was. Ze hielden van elkaar, maar dat waren dingen die niet gezegd werden. Die voelde je aan, net als de zwakke band tussen moeder Pieterke en haar dochter.

Diep onder de dekens, in de veilige beslotenheid van haar kamertje, voelde Anna zich in geen enkel opzicht het bruidje dat ze morgen zijn zou. Omdat ze in gedachten niet met het heden of de toekomst bezig was, maar met het verleden. Ze dacht niet aan Frederik, maar aan Barend, en met gesloten ogen, maar klaarwakker haalde ze het verleden bewust naar zich toe.

Anna zag zichzelf weer als het jonge meisje dat, toen ze van school kwam, in een morgendienstje terechtkwam en 's middags op naailes ging. Het was een vaststaand patroon voor een arbeidersdochter die niet de kans om door te leren kreeg omdat de middelen daartoe domweg ontbraken. Toen Janneman geboren werd, vond moeke dat zij – Anna – maar een dienst voor hele dagen moest gaan zoeken.

Haar loon zou ernaar zijn en was welkom, want een kleine erbij kostte dadelijk een stuk meer.

Juist in die tijd werd er op de boerderij van boer Siert Bergman een dienstmeisje voor hele dagen gevraagd. Zijzelf had liever een burgerdienstje gehad, maar moeke bedisselde en besliste dat je nemen moest wat er op het moment geboden werd. Zo kwam zij op de hoeve van Bergman terecht. Vijftien was ze toen, en net als alle woonhuizen van een boerderij was ook het vooreind van deze hoeve groot en bewerkelijk. Zij had tegen dat vele en zware werk opgezien; de boerin, Martha Bergman, had haar bedenkelijk aangezien toen ze zei: “Ik weet dat je uit een goed nestje komt, dat je werken kunt en wilt, maar kind, wat b n je klein en tenger!”

“Daar kan ik ook niks aan doen,” had ze

naar de boerin gelachen. “Ik kan u alleen maar verzekeren dat ik sterk ben. Als u het met mij probeert, zult u ondervinden dat mijn geringe lengte er niets toe doet.” Ze was toen dolblij geweest dat ze aangenomen werd omdat er tenminste iemand was die haar voor vol aanzag in plaats van het kind in haar te willen zien. Want dat gebeurde gauw als je zo klein en tener was. Op de hoeve leerde ze de boerin kennen als een lieve, zachtmoedige vrouw, die niet te veel van haar vergde en zelf net zo hard meewerkte. Ze konden het samen goed vinden, ze werkte er met plezier. De boer zelf, Siert Bergman, was minder vriendelijk dan zijn vrouw. Ze kon hem niet best peilen en vond hem afstandelijk. Hij was een wat gedrongen man met een bol gezicht, waarin een paar diepliggende, staalblauwe ogen haar zo vorsend konden bekijken dat ze er verlegen van werd. Wilco Bergman, de oudste zoon, was het evenbeeld van zijn vader. Zowel uiterlijk als innerlijk. Hem mocht ze niet, maar ze kon toen, in het begin, onmogelijk vermoeden dat ze hem later zou gaan haten. Het waarom daarvan was toen nog duister...

Barend, de jongste zoon, vond ze vanaf het allereerste begin heel aardig en bijzonder sympathiek. Ze was zeventien toen ze heel zeker

en heel stilletjes voor zichzelf wist dat ze van Barend hield. Dat hij ook veel om haar gaf, had zij niet durven dromen, maar dat kwam aan het licht toen zijn moeder na een vrij kort ziekbed overleed. In dezelfde tijd werd Zus geboren. Leven en dood, zei Barend toen eens tegen haar, gaan samen, kleine Anna. Kleine Anna, noemde hij haar in onbewaakte ogenblikken dikwijls. Zij zocht daar niets achter. Het hinderde haar eerder dat Barend in haar dat kinderlijke zag dan dat ze erbij stilstond dat hij er weleens iets anders mee bedoelen kon. Iets liefs, iets dat nog te teer was om duidelijk te kunnen zijn.

Na het overlijden van de boerin werd er achter het huwelijk van Wilco en Nelleke Hageman, met wie hij verloofd was, wat meer vaart gezet.

Begrijpelijk, want een hoeve zonder boerin is als een zomer zonder zon. Zij kende Nelleke Hageman die er al jaren over de vloer kwam, als een vriendelijke, hartelijke vrouw zonder hoogmoed of trots. Ze vond het allesbehalve vervelend om onder deze nieuwe boerin verder te moeten. Barend scheen daar echter zorg om te hebben, want op een keer vroeg hij: “Nu moeder er niet meer is en Nelleke wat overhaast haar plaats innemen moet, wil dat toch,